Ч. 14 Неділя 19 (31) січня 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтової.

Реклямациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостсвах на провінциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Лихва і кредит.

(Письма господарів з провінциї.)

II.

Попереду навели ми яркий примір тої лихви, що так дуже руйнує наших селян. Послухаймо-ж тепер, що каже про кредит один із наших господарів, п. Симеон Ціпивко з Яжова, чоловік, котрий був одним із найперших, що зрозуміли в чім спасене наших хлїборобів, та приступив до товариства „Просьвіта“, о скілько собі то пригадуємо, зараз в першім початку єго заснованя. Мусимо сказати отверто — не на то, щоби п. Ціпивка розхвалювати, бо він того певно не потребує — що він єсть у нас одним із не многих мислячих селян-господарів, спостерігає добре, судить обєктивно і бере річ яко чоловік практики з практичного боку. Отжетой пан Ціпивко пише нам:

Нужда селян — треба ратувати! А чим? — Закладати каси задаткові.

То солодка порада. А що-ж з того? Суть каси задаткові по містах. І то добра річ. Але такі суть заряди в тих касах, такі урядники, що трудно, щоби була яка пільга для селян рільників, особливо для біднїйших.

— Нужда приперла до кінця. Треба пійти записати ся до каси, треба позичити; чей якось спроможу ся на рати сплатити довг.

Пішов до міста. Входить до канцеляриї, кланяєсь писарчукам. По довгім чеканю: „Чого хочеш? — випитують і кажуть привести з собою сьвідка, жену і т. д. Селянин іде по знакомого чоловіка яко сьвідка (а не ручителя), приводить жену і якось записав ся. Хвала Богу! — Приходи за дві або три неділї; як ухвалять, то будеш робити скрипт.

Отримавши пояснене відходить бідний з гадкою, щоби хоч не довго чекати!

В касах задаткових найбільшу повагу має начальство громадске. Коли хто запише ся о позичку і внише двох ручителів, тогди заряд касовий перепитує начальство громадске, що за особа пожичаючого і ручителїв, чи гідно єму позичити гроші.

Що-ж ся тепер робить з тим переслуханем? В громаді мало є таких селян, щоби начальству не були ворогами. Посьвідчить начальство, що то особа певна, то єсть надія на поратунок. По двох трох тижднях іде селянин до каси перевідати, а єму говорять, що не ухвалено: Бувай здоров!

Коли-ж котрому селянинови удасть ся щасливо дочекати ся ухвали і дістане резолюцию, бере жену, двох ручителїв і двох сьвідків і спішить до міста робити скрипти. Розуміє ся, що треба щось і на кошти і стратити часу. По тяжкій тарапатї і по довшім очікуваню зробив наконець скрипт, таки в касї, бо сума була лиш на 100 зр. Бере скрипт, іде на другу сторону до каси по гроші. Ба — там єму відмавляють, бо не ма в касї гроший. „Прийдеш — кажуть — за тиждень“. — Бідна головонько! Надія щезла, а бідачиско тимчасово позичив у жида і на нині обіцяв віддати, а ту чекай ще тиждень! Кілько то треба дати проценту жидови по 1 кр. від риньского на тиждень?!

Пішли всї, жена, ручителї, сьвідки, до дому. За тиждень приходить сам селянин до каси. І що чує? — що нема ще гроший, ще не прийшли. — „Чекай, дасть ся тобі знати!“ — Чекає тиждень, дві неділи і більше; наконець, хоч не дають знати треба відвідати. Приходить і знов: „Ще нема гроший!“

— Та бійте-ж ся Бога! Що-ж менї з тої позички прийде?! Чекай і чекай, а процент у жида росте!

Покручує ся селянин в сїнех попри возьного і крадькома всунув єму в руку коронівку одну і виходить за двері. Возьний пішов до каси, виходить, кличе селянина: „Іди до каси, бери гроші! Маєш скрипт?“ — „Атже тепер ще гроший не було“. — „Що ти питаєш; іди скорше“.

Вступив до каси і взяв гроші. (Я сам був сьвідком того театру — додає п. Ціпивко в скобках і каже:) Отже закладайте каси „свій для свого“, „свій у свого нехай ратує ся!“.

„Лихва убиває і руйнує селянина“ — пише п. Ціпивко дальше. — Я противної гадки Лихва, правда, руйнує, але много і поратує як вже висше сказано, що-ж ся запоможе селянин у „свого“ і на малий процент? Кілько то днів стратив, і то не йно сам, але ще пять осіб! А маючи надію на поратунок затягнув хвилеву позичку на високий процент. От приміром таке:

Ми перебудували церкву в 1895 р. Не було в запасї анї одного шелюга. Верх церкви падає. Що-ж робити? Рада громадска ухвалює затягнути позичку. Видїл повітовий затверджує. Ідемо до каси задаткової — і що ж там в касї? Саме то, що було повисше з селянином. Пішли ми до жида. Той не питає які особи, які ручителї, який маєток. Вирахував 300 зр. на процент по 1 зр. від сотки на тиждень, а з каси по довгих клопотах заледво по трох місяцях дістали ми позичку.

От видите, як би не лихва, були би ми не мали найкрасшої в околици церкви. Чому жид лихвар не потребує поруки кількох осіб — досить єму одної і одного сьвідка — і не має страху, щоби єго праця щезла? А часом і

4)

ВЕСНЯНИЙ СОН.

(З новоісляндского — Ґестура Пальсзона).

(Конець).

Який спокійний був він тепер, коли цілу справу обдумав і рішив ся. Єму здавало ся, немов би всьо добре і благородне в єго души будило ся до нового житя, коли він переміг в собі ту нечисту пристрасть, яка заволоділа ним в послїдних днях. Відтак взяв аркуш паперу зі стола і написав:

„Штадгур, дня 26 червня 1887. Високоповажана Пані! Поспішаю донести Вам, що я мав щасте довідати ся, що всї поголоски о поганім поведеню пастора в справі тутешного вибору пароха суть чистою видумкою, просто схоплені з воздуха. Знаю, що Ви, що так добре думаєте о всїх людях, будете тїшити ся, коли се почуєте. Рівночасно з прикростию заявляю Вам, що в найблизшім часї не буду міг мати приємности бачити Вас, анї у Вашім домі анї тут, бо колиб Провидїнє мало менї уділити ласки і я був вибраний тутешним пастором, то маю над тілько справами думати а тут знов дома буде тілько роботи, що не можу надіяти ся, аби менї лишило ся часу на що иншого. Поздоровляю Вас в імени моеї улюбленої суджено́ї і нашого старенького благородного пастора. Остаю з поважанєм — Бярні Свеінсзон“.

Він перечитав лист два рази, усьміхнув ся спокійно і вложив єго до куверти. Він любив писати добрі листи, а той видававсь єму і короткий і рівночасно висказував всьо що було треба.

Відтак зійшов на долину до пастора і просив єго, аби дав єму хлопця, щоби відослати ним лист до вдови на Ґрундї.

Старий пастор післав хлопця з листом і сказав лагідно і усьміхаючись до Бярнїого:

— Тепер було би вже всьо полагоджене?

— Так, тепер вже всьо.

І оба стиснули ся за руки кріпко та дивились один на другого — з поважанєм і любовию.

4.

Пастор Ерлєндур сусїд пастора Тордура проводив вибором пароха в Штадгурі. Вправдї Тордур повнив ще обовязки пароха в своїй парохії, але до проводу в виборах запросив свого сусіда Ерлєндура, бо — як справедливо замітив — не хоче дати причини до підозріня, немов би наміряв впливати на хід вибору.

До Штадгура зійшло ся того дня множество народу: майже всї господарі з сїл приналежних до парохії, всї управнені до вибору жінки, а крім того богато инших людий, переважно молодежи.

З предложених до вибору трех кандидатів був лише Бярні в Штадгурі, других двох не було.

Пастор Ерлєндур сидїв посередині за столом в гостинній комнатї пасторівки і в міру того як сидячі коло другого стола, близше дверий, війти викликували по імени управнених до виборів громадян, вступали они до комнати, підходили до пастора Ерлєндура і віддавали голоси; а війти записували їх рівночасно до своїх лїст.

Пастор Тордур сидїв по конець стола при котрім був Ерлєндур, опустив голову і удаючи, що єго вибір нїчого не обходить, навіть не дивив ся на нїякого виборця. Він перебирав картками малої, синьо оправленої книжочки і бавив ся синїм оловцем, котрий держав в руцї.

Але парохіяни знали ту синю книжочку аж надто добре і кождий, що приступав до голосованя, дивив ся насамперед на пастора і на синю книжку, а деякі чогось трохи вагувались; бо котрий лише виборець з'явив ся в комнатї, стояло єго імя великими буквами виписане в горі на картцї книжки. Під іменем було щось писане дрібнїйше, а на краю картки ішов все з гори аж до долини довгий рядок чисел. А пастор посував по тих числах своїм оловцем немов без бумки, або для забавки і скоро лише виборець віддав свій голос на Бярнїого Свеінсзона, перечеркував цїлий рахунок на вхрест.

Голоси раз-враз падали на Бярнїого, а оловець заєдно черкав записані картки книжки.

Але коли війшов Йопа з Меляру, не віддав свого голосу на Бярнїого, лише голосував

так ся притрафить, що много щезає. Чому каси задаткові мають такий страх? А преці як ся нераз показує, много пощезало, але через котрих людий? Чи може через довжників селян?

Представивши так з власного досьвіду спосіб, яким уділяє ся у нас селянам кредиту, приходить п. Ціпивко до переконаня, що одинокий спосіб, щоби загородити лихві дорогу, був би той, коли-б до того взялись правительственні каси скарбові, приділені задля лекшого і скоршого приступу до судів повітових. Селянин — каже п. Ціпивко, не потребував би тогди ані просити начальства громадского ані ручителів, ані сьвідків, коли би на случай пропала яка позичка, то чому би не могла так само як і лихвар потерпіти каса? — Дальші гадки п. Ціпивка в сій справі лишаємо на боці, бо ми що до кредиту зовсім иншої гадки, як то вже коротенько зазначили недавно в „Добрих радах" і ще колись обширнійше о тім поговоримо.

Новинки.

Львів дня 30-го січня 1897.

— **Іменованя.** П. Міністер скарбу іменував секретарів прокураториї скарбу у Львові: дра Фел. Ґурского, дра Казим. Лучкевича, дра Алекс. Балька і дра Фр. Турек-Невядомского радниками скарбовими і надав ад'юнктам прокураториї скарбу дрови Вікт. Гамерскому і дрови Володим. Орскому провізоричні посади скарбових секретарів.

— **Стипендиї.** Ц. к. Намістництво надало опорожнені стипендиї з фонду наукового, призначені для молодежи рускої в квоті річній по 105 зр., почавши від 1896/7 року шкільного слухателям виділу правничого Йосифови Дольницкому з IV-го року, Ів. Ганасови з III-го року і слухателям виділу фільософії Леонт. Гнатишавкови з IV-го року, Стеф. Рудницкому з II-го року на ц. к. университеті у Львові.

— **Місце катихита** при виділовій школі ім. Пирамовича у Львові одержав о. Михайло Сьвітенький, парох і містодекан з Волкова, дек. щирецкого і обіймає єї з днем 1-го лютого с. р.

— **Тов. „Академична Громада" у Львові** устроює ві второк дня 9-го лютого с. р. вечерок з танцями, котрий відбуде ся в великій сали „Народного Дому". Вступ від особи 1·50 зр., білет родинний для 3 осіб 3 зр., вступ на ґалерію 50 кр. Стрій для пань народний або вечерковий, для мужчин балевий. — Запрошеня вже розіслані; хто не одержав би, зволить зголоситись під адресою товариства (ринок ч. 10). — У Львові дня 30-го січня 1897. За комітет: *Сидір Голубович, Остап Весоловский, Іван Фицалович.*

— **Розбій в білий день.** Старший інтендант войсковий п. Леопольд Конопацкий почув вчера зараз по полудни дзвінок від свого мешканя при ул. Ґротґера ч. 10 і пішов сам отворити. Тоді побачив перед собою молодого чоловіка, одітого як жебрак, котрий просив его о милостиню. П. Конопацкий відмовив просьбі, а тоді кинув ся жебрак на него, повалив на землю і щоби нападений не міг кричати, втиснув єму в уста цілий кулак, при чім виломав єму зуб. Однако мимо осторожности розбишаки не обійшло ся без стукоту, котрий почула служниця п. Конопацкого. Бачучи, що діє ся, побігла до сторожа з криком о поміч. Надбігли зараз сторож, его жінка і властитель дому і при їх помочи удало ся розбійника звязати і завести на поліцийну інспекцию. Там признав ся злочинець, що називає ся Рахміль Рубінштайн, а п. Конопацкий додав ще, що перед тим Рахмілем дзвонив якийсь вояк 30 п. піхоти до дверий без баґнета і на питане п. К. відповів, що приходить від капітана Верещиньского довідати ся, чи не можна купити лавки до спаня. На заперечуючу відповідь вояк відійшов, а коли відтак задзвонив Рахміль, бачив п. Конопацкий, що той сам вояк стояв поза ним, але вже мав баґнет на собі. Коли комісар полицийний переводив слідство, побачив один аґент вояка, що проходжував ся улицею по перед полициєю. Аґентови видало ся підозріним і він оповів о тім комісареви, котрий велів єму вояка арештувати. Спроваджений на інспекцию зізнав вояк Людвик Кос по довшім опорі, що знає Рахміля з войскової вязниці, що стрітив ся з ним вчера в шинку і що коли Рахміль просив его, аби він з ним пішов в одно місце, він дійстно удав ся з ним до мешканя п. Конопацкого, але коли увидів, що той напав на інтенданта, утік. Обох опришків, що імовірно були в порозуміню, арештовано.

— **Селяни з Куровець,** в повіті тернопільскім відограли в часі двох послідних днів різдвяних сьвят сего року в сали шкільній народну драму „Арендар". Представлене тої штуки через два рази випало над подив добре. На першім представленю явили ся селяни дуже численно, а на другім переважала інтеліґенция, так сьвітска, як і духовна. Дуже мило вражала та обставина, що на представленю явили ся: властитель більшої посілости п. Ґарапіх з Цеброва, інспектор шкільний, много гостий з Тернополя, а навіть один чи два зі Львова. Гості не могли налюбувати ся грою жида арендаря (госп. М. Флиста) і оркестрою Асафатів, господарів з Цеброва. До удачної вистави причинив ся немало тамошний учитель п. Чемериньский.

— **Вибух нафти.** Дня 21-го с. м. вибухла нафта в однім резервоарі, обіймаючім 450 бочок в Печеніжині. О угашеню запаленої нафти не могло бути бесіди і вся нафта вигоріла до дня. Шкода около 25.000 зр. була обезпечена. Нафта мала запалити ся сама від себе.

— **Живцем спалені.** З Мараморошского Сигота на Угорщині доносять о страшній пригоді. Комадант тамошного 85-го полку піхоти устроїв для вояків зимівку. Зимівку будує ся так, що викопує ся глубокий округлий діл, вистелює ся соломою, прикриває полотняним дахом і вставляє ся до середини зелізну печ. Отже не знати з якої причини, чи вуголь випав з печи, чи може завинила неосторожність котрого вояка, досить що в ночи займила ся солома. Вояки в горючих одежах і з попаленим волосєм на голові вибігали з зимівки, однако кількох, кажуть що аж сїм, згоріло живцем.

— **Бомбай в часї джуми.** Князь Божидар Караджорджевич перебуває тепер в Индиї і подає до Figar-a деякі вістки про Бомбай і джуму. Бомбай опустів. Всюди чути запах квасу карболевого, а перед домом, звідки винесено мерця, красить землю рожевий плин, змішаний з хльором. З міста утекло послїдними часами звиш 250 тисяч людий. На двірци зелїзничім вечером нечуваний натовп; там тиснуть ся всї, що не могли найти місця в поїздах дневних. Коли відойде послїдний поїзд, ті що не могли в нїм найти місця, укладають ся на своїх пакунках і ждуть на ранні поїзди. В шпиталях гине дуже мало хорих, котрим встрикнено сировицю, однак богато людий задля пересудів релїґійних не удають ся до шпиталю і гинуть безповоротно. При хорім мужови пере заплакана жінка білу сорочку, в котру уберуть єї мужа, коли сконає. Жінка знає, що для мужа спасеня нема. Хорий лежить з овязаною шиєю на низькім ліжку і кличе: „води"! а дальше засипляє і так спить до смерти. По тїсних уличках іде похорон. Мерця кладуть на мари а тїло его малюють червоною краскою, через що мерлець ще страшнїйше виглядає. Перед марами несуть розжарене вугле, котрим підпалять костир, на котрім спічне тїло. За марами ступає родина. Кожде з них несе дерево, щоби кинути его на костир і в сей спосіб віддати мерцеви послїдну прислугу. На горі Порель есть місце приюту для хорих на джуму, з найбіднїйших верств суспільности. На низьких

на пастора Бринйольфура з Фель, одного з двох других кандидатів.

Пастор Тордур сидів спокійно як і перед тим і навіть не подивив ся; коли почув на кого Йона голосував, поглянув до вікна і оловець не перечеркнув записаної сторони. Здавалось, що Тордур почав о чімсь иншім гадати і що забув о книжці і оловци.

Відтак війшов Інґвар з Вік.

Поглянув на синю книжку і увидів там на самій горі своє імя виписане великими буквами, а під ними ціла сторона була записана дрібненьким письмом; але пастор обернув картку, а там на горі знов стояло імя Інґвара і знов ціла сторона була записана, на долинї-ж — як Інґварови здавало ся — стояли три чпола.

— Інґвар Йонсзон, на кого голосуєте?

Здавало ся, що Інґвар вагує ся.

— Голосую — голосую — на Бярніого Свеінсзона.

Тепер перший раз підвів голову і поглянув усьміхаючись на Інґвара, усьміх его був лагідний і батьківский. Відтак видер поволи картку з книжки, подер єї на дрібні кусники і кинув під стіл.

Послїдним виборцем був Ессур з Скаль. Він був трохи підпитий.

— Я голосую на того, на кого хоче мій любий пастор., на Берна чи як, на зятя нашого пастора.

— Голосуєте на Бярніого Свеінсзона?

— Ну так, він так називає ся; голосую на него, а нї на кого иншого.

Пастор подивив ся поважно на него.

— Я цїлком не говорив, що хочу, аби ви на Бярніого голосували; голосуйте на того, кому хочете повірити спасеніє вашої душі.

— Так, так — ви кажете цїлком справедливо — ви все говорите правду, любий пане пасторе.

— Отже на кого голосуєте? — спитав пастор Ерлендур.

— Голосую на зятя нашого пастора, на него не на кого иншого — я все то говорив і тепер кажу.

Коли голосоване скінчило ся, заявив пастор Ерлендур, що кандидат Бярні Свеінсзон вибраний пятьдесятьма і трема голосами.

Анна встала незвичайно пізно і около третої години пополудни велїла осїдлати свого Ґрані. Дома сказала, що іде на прогульку в долину ріки Ґрундар, куди часто виїздила в лїтї і пустила ся зараз з подвіря ґальопом понад ріку.

Ґрані не міг єї зрозуміти: не давала єму нї на хвильку відотхнути, а гнала ним, як шалена: била его, як він стрілою гнав і била як біг поволїйше; він то нащурював уха, то клав їх на себе, але не міг здогадати ся, що нинї з его панею дїє ся.

Коли приїхала над водоспад ріки Ґрундар, злїзла вкінци з запіненого коня. Відкинула на бік бичик, але не поглянула на Ґраніого, хоч той дивив ся на неї і сподївав ся, що за свою їзду дістане може яку подяку. „Чи она невдоволена з мене?" — погадав.

Анна підійшла до водоспаду. Водоспад був високий, а ріка в тім місци досить широка. Вода спадала зі скали в глибочезну пропасть і розбивала ся в долинї на нечисленне множество дрібоньких перлових капель, відтак крутила ся в вирі і мчалась дальше зі скоростию стріли.

Анна сїла на камени над самим водоспадом, так що відбиваючі ся від скали дрібонькі капельки сїдали їй на лице і на цїле тїло. Она вкинула одну рукавичку у темний вир води, вода потягнула єї у спід і відтак викинула з себе; рукавичка поплила з струєю, а Анна дивилась за нею. Відтак нагнула ся і умочила трохи руку в водї. Якаж зимна видалась їй! Мороз перейшов по нїй, так що она аж обтулила ся тїснїйше одежию. Сидїла там довго, дуже довго. Вкінци піднесла ся

Яка нуждена і майже згірдна видалась їй любов до житя у людий! Можна бути від житевої утоми близьким смерти, можна не мати нїякої надїї на поправу своєї долї, а однако любить ся житє, або бодай не хоче ся его стратити — не має ся відваги умерти.

Она всїла знов на Ґраніого і поїхала до дому, поволи, крок за кроком.

Пробовала розірвати ся, розглядаючись по околици. Яка гарна була та сторона, кілько краси крило ся в нїй, котрої она перше не замічала Яка сильна весна, що зможе викликати тілько краси і житя! Ах она сама лише що гадала о своїй веснї і лїтї — але якже короткий був єї весняний сон!

Коли вернула до дому і переходила попри корови, що їх доїли дївки та коли відтак побачила она свої вівцї, що дивили ся на неї румеґаючи, стала порівнувати вівцї з наймичками і їй о много більше сподобало ся румеґане тих зьвірят як невільничі майже поздоровленя єї прислуги. І справдї — гадала она — чи не приносить чоловікови утїхи плекане і догляданє своєї худоби, так щоби она була вдоволена і щоби нїчого їй не хибувало? Тодї бодай одного можна бути певним: худоба не збреше — она не має мови! — —

ліжках гинуть ті нещасливі. Саме вносять хорого з великим боляком на нозї. Сей боляк розітнув і встрикнуть в него сировицю. Коли боляк появить ся на шиї або під пахою, хорий гине. В дальшій комнатї лежать хорі, без надії подужаня. Они кричать голосно і дрожать з ляку. Деякі попадають в шал, так що сторожі не можуть собі дати з ними ради.

— **Король островів Іліка** оженив ся з донькою кравця з Нового Йорку. Полковника Гобса викинуло море, коли корабель розбив ся, на один з островів Іліка, що належать до громади Нових Гебридів. Було се р. 1890. Тубильцї приняли гостинно топельника, а він учив їх за то военної штуки. В короткім часї підбила его армія кілька сусїдних островів; тим способом забезпечив собі Гобс спокій а з ним і добробит. По смерти короля островів вибрали всї жителї одноголосно Гобса королем, а він оглянув ся тепер за жінкою, щоби утвердити свою династию. Нова королева островів дістала від своїх підданих імя Мляліє т. з. „дух лагідний і красний“. З людоїдів зробив Гобс островян спокійним і працьовитим населенем.

Господарство, промисл, торговля, ґіґієна і вихованє.

Добрі ради.

Живіть ся з города, дорабляйте ся з поля!

— Город в господарстві. Город і поле в господарстві — то вовсім так, як би чоловік і жінка; взаїмно себе доповняють, взаїмно собі помагають. Поле — то чоловік, господар; город — то жінка, господиня. Коли жінка господарна, запопадлива і розумна, то она, хоч би й в біді, удержить якусь лад в хатї, придбає щось до неї та хоч скупенько і пісненько, але все-таки поживить родину. Зовсім так само має ся річ і з городом. Хоч він буде й малий, але коли буде ся коло него добре і розумно ходити, то він таки дасть не одного, чого потрібно до хати. Города не треба длятого занедбувати, уважати его за щось менше важного, як поле. Противно, город не лиш так само важний як поле, але з декотрих взглядів може й ще важнїйший, от хоч би лиш длятого, що заким ще що з поля буде, а з города можна вже живити ся. Длятого кождий господар, а тим більше той, що має мало поля, повинен дуже дбати про свій город. Дрібні господарі особливо повинні так дбати про свої городи, так їх управляти, щоби з них могли живити ся, а з поля лиш дорабляти ся. Господар, що має три, чотири або пять шість морґів ґрунту, а пів або морґ города, повинен длятого так собі розложити і роботу і доходи із свого ґрунту, щоби з города живив ся, а з поля дорабляв ся. Нехай вмовить в себе, що він не має поля, лиш город, і з того города мусить виживити ся; нехай єму здає ся, що він не робить на своїм поли, але на чужім і що кождої хвилї мусить здати з него рахунок, заплатити тому ніби другому властителеви. Словом, нехай цїле господарство веде на дві руки і на дві руки рахує ся. Тогди не лиш зрозуміє вагу города, але дїйстно буде живити ся з него, а полем дорабляти ся. Так повинен робити не лиш господар хлїбороб, але взагалї кождий, хто має кусень города, от н. пр. сьвященик, учитель, урядник, міщанин, реміснпк, та й той, що жиє з готових гроший або із зарібку, скоро его лиш на то стати, щоби міг наймити собі хату з городом. Тепер, коли іде вже до весни, найвисша пора подумати о тім, як би завести у себе як найлїпший город, так, щоби можна живити ся з него і вже заздалегідь прилагодити ся до того.

— Ще кілька рад, як угадувати на перед непогоду: Звірята, особливо же птиці і комахи, мають то до себе, що они вже на кілька або й кільканайцять годин наперед відчувають якусь зміну у воздусї, котрої чоловік сам по собі ще не чує, і показують то якимсь занепокоєнем або якимсь иншим способом, котрий звертає на себе увагу чоловіка, коли він добре приглядає ся їх звичайному способови житя і знає его добре. Господар повинен длятого добре на ті звірята зважати. Ось кілька рад: Коли має бути дощ, то когути піють в ночи більше як звичайно, так само піють частїйше і в день. Гуси і качки бувають дуже неспокійні, підлїтають і богають, як би подуріли, а на водї уганяють одна за другою. Ластівка домашна лїтає дуже низько, а ластівка мурівка (міска) дуже високо. Пчоли вертають скорше з поля. Лилики лїтають дуже низько. Комарі і мухи стають докучливійші як звичайно. Чи по тучи буде ще довша слота, чи нї, можна по курех пізнати. Скоро надходить туча, курки, де можуть, ховають ховають ся. Коли-ж має бути дощ ще цїлий день або й кілька днів, то они не ховають ся, а ходять по дощи і мокнуть, але їдять за то дуже богато, більше як звичайно; коли-ж дощ має бути лиш проминаючий, то они ховають ся на час дощу.

— Чи здорово пчихати і сьміяти ся? Пчихаємо тогди, коли нас щось в носї заскобоче, значить ся, коли щось подразнить в носї болонку слизову, в котрій сходять ся нерви нюху. Тогди насамперед віддихаємо поволи, але глубоко, а відтак нараз і дуже сильно видихаємо втягнений воздух назад, так, що він виходячи з легких з долини не має часу звернути ся до уст, а бє просто до гори в ніс і виходить туди з цїлою силою, а заразом порвиває з собою і слиз, який призбирав ся в носї. Мірне пчиханє єсть здорове раз длятого, що при его помочи очищує ся ніс від призбиравшого ся в нїм слизу; відтак порушує оно цїлі легки, насамперед розширяє їх, а відтак борзо і сильно стягає, єсть отже для них родом ґімнастики; дальше виривае воздух підчас пчиханя цїлими грудками злиз нагромадженнй в горлї і дихавцї і длятого дуже часто по пчихненю мусимо ще відкашлювати і сплювати; наконець порушає пчиханє нагло цїлим тїлом, потрясає ним і єсть для цїлого тїла ніби родом ґімнастики. Длятого то по пчихненю чуємо, як нам не лиш в носї і в горлї але й на цїлім тїлї стає якось лекше і приятнїйше. Довге пчиханє раз по раз стає однакож докучливим, ослаблює чоловіка, а навіть може стати ся причиною пукненя якоїсь кровоносної жилки; длятого небезпечно єсть викликувати штучно пчиханє такими средствами як н. пр. чемериця, перець, перцюга; котрі крім того можуть ще стати ся причиною якогось небезпечного запаленя болонки носової. Ще здоровійший як пчиханє єсть сьміх, котрий так само як пчиханє єсть ґімнастикою для легких. Сьміх впливає дуже користно на круженє крови і розвеселяє ум. Длятого дуже добре богато, але сердечно, сьміяти ся. Крім того впливає сьміх ще й користно на травленє. По довшім сьміху кажемо, що нас аж боки від него болять, ловимо ся за боки. Сьміх порушає мушкули живота і зрушує тим навіть і внутренности. Тому то в давнїйших часах богаті люди держали собі весельчаків, котрі підчас пирів розвеселяли їх своїми дотепами і спонукували до сьміху.

— Як обходити ся з точилом. Точила не треба нїколи по ужитю лишати, щоби оно мокло у водї в коритци під ним, бо через то камінь розмакає, стає в тім місци мякший і відтак не однаково зуживає ся. У господарів або ремісників, що мають точила, можна длятого дуже часто видїти такі, що вже не круглі, але як би повигризані, горбаті. Найлїпше було би не ставити води в коритци під сподом, але в якімсь начиню в горі над точилом, звідки би вода на него скапувала і оно по ужитю було сухе. Коли точило стало вже не кругле, то треба его осторожно обтесати і знов на кругло обточити, бо инакше оно будьрвати і станесь нездалим. Все, що має ся точити на точилї, треба насамперед очистити від товщу і смаровила і т. п., бо всяка нечистота затикає пори в камени, псує его зерно і він відтак не бере добре. Камінь на оси повинен бути добре вбитий, так щоби не рушав ся а вісь в ложи щоби не хитала ся і не підскакувала.

ТЕЛЕҐРАМИ.

Відень 30 січня. Форарльберґский сойм ухвалив з нагоди 50-лїтного ювилею панованя Монарха 20.000 зр. на дім поправи для молодих осіб, а дальматиньский сойм ухвалив з тої самої нагоди 24 стипендий по 200 зр. для учеників маючої заснувати ся школи рільничої.

Льондон 30 січня. Правительство зажадало від парляменту 5 і пів міліона фунтів штерлїнґів на цїли войскові, іменно на кріпости, воєнні порти, будову касарень, складів і оборону побережа.

Петербург 30 січня. Тутешне посольство японьске дістало вість, що на Формозї вибухла джума.

За редакцию відповідає: Адам Краховецкий

В Штадгурі рух, гамір і радість.

По виборі запросив пастор всїх парохіян, що прийшли на пасторівку на обід, і вечерю. Подано досить всїляких страв, але в комнатах було потїсно, хоч дім був не малий. Коли відтак почали гостї пити ґроґ, місце не видалось їм так мале.

Пізним вечером вийшов Бярні з дому і зайшов сам над море та сів на камени і задумав ся. Єму здавало ся, що Провидїнє уділило тілько ласк, що єсть его обовязком відтягнути ся на самоту і подумати над самим собою. Спонукувала его до того шалена пристрасть до Анни, котра не повинна була у него проявити.

Властиво була она всьому винна, як того можна було надіяти ся по такій невірній і легкій женщинї. Але він сам — чи був і він без вини? Нї — Нї! Вправдї тота клевета о підступних заходах пастора, аби зятя всадити на своє місце, обурила его дуже, але були тут ще і иншї причини, котрі попхнули его в обіями Анни, а то: гнїв на пастора, що він поводив ся з ним як з дитиною; гнїв на громаду, що не довіряла его спосібностям і мусїла аж мати спонуку від старого пастора, щоби заявити ся за єго зятем і тота краса, незвичайна краса Анни. До того всего долучила ся й весна, що ошоломлювала і відбирала спокійну розвагу. — Як небезпечна могла бути весна для людської слабости. Замість того, щоби душа випивала всю ту красу як живу пісню похвальну в честь і славу Сотворителя, можна погубити і тїло і душу.

Він закрив лице руками, молив ся щиро і горячо, з покорою, так, що почув, що в дїйстности він лише порох, непотріб, що затуманений своїми горячими чувствами і невдоволенем людскої натури, дав ся пірвати струї гріху.

Який вдячний був він за своє спасенiє і як горячо обіцював поправу!

Єго суджена глядала его і найшовши єго над берегом моря, оповіла єму урадована, що отець віддав їм цїле господарство з дванайцятьма коровами і двіста вівцями.

Яка мила і щира видала ся єму тепер єго Берґ при своїй любві і господарности! В єго очах була она взірцем жінки сьвященичої. Як то гарно буде, коли она буде господарити в коморі, в стайни коло коров, на подвірю коло курий і як часом приладить чоловікови їду. А відтак погадав на молоко від дванайцятьох коров, кілько то єго буде і що буде лїпше: чи їсти парене молоко на снїданє, а сьвіже від корови пити на вечер, чи противно, сьвіже пити рано, а парене їсти на вечерю. І він обняв суджену та притиснув єї сильно до груди, але не поцїлував. В тій хвили роздумування і покаяня не хотів гадати о нічім земнім.

За хвилю надійшов до них пастор.

— Шкода, що вас обоїх не було. Старий Торґрімур з Далюр вніс був тепер тоаст на нас троє і сказав, що ми становимо для тої парохії віру, надію і любов. Казав, що я представляю віру, ти, дорогий Бярні, надію, а моя добра Берґ любов. То може за богато сказане — додав усьміхаючись пастор — але дуже гарно; бо він то гадав щиро. Але ходїть до хати.

І они пустили ся до хати. Берґ ішла по середині і вела вітця з одної сторони, а судженого з другої. І так ішли всї троє домів: віра, надія і любов — в парохії Штадгур.

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.